

HET // // // // //
UTRECHTS
ARCHIEF //
// // // // // // // // // //
// // // // // // // // // //

Onderzoek Utrecht tijdens de Tweede Wereldoorlog in Het Utrechts Archief

Intocht van Duitse soldaten in de Wittevrouwenstraat 15 mei 1940

Introductieles in Het Utrechts Archief: De Tweede Wereldoorlog in Utrecht

Duur: 90 minuten

Locatie: Hamburgerstraat 28

Kosten: €100,-

Korte inhoud:

De les start met een algemene inleiding over de Tweede Wereldoorlog, waarna zal worden ingezoomd op het Utrechtse verhaal. De les is een aanvulling op de methodeles over de Tweede Wereldoorlog (zie relevante kerndoelen onderaan). In Het Utrechts Archief gaan de leerlingen aan de slag met origineel bronnenmateriaal uit de Tweede Wereldoorlog: foto's uit onze beeldbank en kranten uit deze periode die bewaard zijn gebleven.

Inleiding (15 minuten):

Voorkennis activeren over de Tweede Wereldoorlog. Wat weten de leerlingen allemaal al? Weten ze ook dingen die specifiek hier in Utrecht gebeurd zijn? De erfgoeddocent neemt archiefmateriaal mee: foto's die een aspect van de Tweede Wereldoorlog in Utrecht laten zien. Dit zijn voornamelijk foto's uit onze eigen beeldbank. We starten dan ook met een korte uitleg over hoe onze beeldbank werkt en wat je er allemaal voor beeldmateriaal kunt vinden.

Kern (45 minuten):

De leerlingen krijgen allemaal een afgedrukte foto uit de beeldbank en praten er in groepjes over met elkaar: wat zie ik en wat heeft het met de Tweede Wereldoorlog te maken? Trefwoorden schrijft de erfgoeddocent vervolgens in een woordweb op het bord. Aan de hand van de foto's en het woordweb komt een uitgebreid gesprek op gang over de Tweede Wereldoorlog in Nederland en Utrecht in het bijzonder. Uit de foto's komen de volgende onderwerpen naar voren: Hitler, NSB, verzet, collaboratie, evacuatie, bezetting, schaarste, voedselbonnen, Jodenvervolgving en bevrijding.

Vervolgens vraagt de erfgoeddocent aan de leerlingen hoe zij denken dat het was om te leven in oorlogstijd. De docent vertelt dat de Duitsers de macht overnamen in ons land. De Duitse bezettingsmacht bepaalde de regels zonder overleg met de burgers. De Nederlanders moesten zich steeds meer aanpassen aan dat wat de bezetter wilde. Ook al ging dat ten koste van hun eigen of andermans veiligheid. Grofweg waren er drie overlevingsstrategieën tijdens de oorlog: verzet, collaboratie of zoveel mogelijk afzijdig houden. In groepjes gaan de leerlingen de foto's trachten in te delen in deze drie categorieën. Samen met de erfgoeddocent bespreken ze dit na.

Afsluiting (30 minuten):

Tot slot mogen de leerlingen originele bronnen uit deze tijd bestuderen: kranten! Deze bijzondere kranten werden gedrukt tijdens de Tweede Wereldoorlog en zijn hier in het archief bewaard gebleven. Wat was er allemaal in het nieuws in die dagen? Hoe werd er verslag gedaan van de oorlog en de bezetting? En hoe zagen kranten er in die tijd eigenlijk uit?

Relevante kerndoelen:

Mondeling onderwijs

- 1 De leerlingen leren informatie te verwerven uit gesproken taal. Ze leren tevens die informatie, mondeling of schriftelijk, gestructureerd weer te geven.
- 2 De leerlingen leren zich naar vorm en inhoud uit te drukken bij het geven en vragen van informatie, het uitbrengen van verslag, het geven van uitleg, het instrueren en bij het discussiëren.
- 3 De leerlingen leren informatie te beoordelen in discussies en in een gesprek dat informatief of opiniërend van karakter is en leren met argumenten te reageren.

Schriftelijk onderwijs

- 6 De leerlingen leren informatie en meningen te ordenen bij het lezen van school- en studieteksten en andere instructieve teksten, en bij systematisch geordende bronnen, waaronder digitale bronnen.
- 7 De leerlingen leren informatie en meningen te vergelijken en te beoordelen in verschillende teksten.
- 9 De leerlingen krijgen plezier in het lezen en schrijven van voor hen bestemde verhalen, gedichten en informatieve teksten.

Oriëntatie op jezelf en de wereld > mens en samenleving

- 38 De leerlingen leren hoofdzaken over geestelijke stromingen die in de Nederlandse multiculturele samenleving een belangrijke rol spelen, en ze leren respectvol om te gaan met verschillen in opvattingen van mensen.

Oriëntatie op jezelf en de wereld > tijd

- 51 De leerlingen leren gebruik te maken van eenvoudige historische bronnen en ze leren aanduidingen van tijd en tijdsindeling te hanteren.
- 52 De leerlingen leren over kenmerkende aspecten van het volgende tijdvak: wereldoorlogen.
- 53 De leerlingen leren over de belangrijke historische personen en gebeurtenissen uit de Nederlandse geschiedenis en kunnen die voorbeeldmatig verbinden met de wereldgeschiedenis.